

Külföldi utasnak értékesített termék áfamentessége

Az Áfa tv.¹ – a Héa-irányelvben foglaltakkal² összhangban – az export adómentességek körében külön szabályozást tartalmaz³ az olyan termékértékesítés adómentességére, amelynél **a beszerző külföldi utas**, és a termék a külföldi utas személyi vagy útipoggyászának részeként hagyja el az Európai Közösség (a továbbiakban: Közösség) területét⁴.

Az alábbiakban a külföldi utasnak értékesített termék áfamentességére vonatkozó legfontosabb tudnivalókat foglaljuk össze.

1. **Ki tekinthető külföldi utasnak?**
2. **Milyen feltételeket kell a vásárláshoz kapcsolódóan teljesíteni?**
3. **Mit kell tudni az adó-visszaigénylő lapról?**
4. **Meddig és hogyan kell a terméket a Közösség területéről kivinni?**
5. **Milyen további feltételei vannak az adómentességnek?**
6. **Mit kell tudni a személyi és útipoggyásról?**
7. **Hogyan érvényesíthető az adómentesség?**
8. **Hogyan történik az adómentesség érvényesítése adó-visszatérítéssel?**

1. **Ki tekinthető külföldi utasnak?**

Az Áfa tv. alkalmazásában külföldi utas⁵ az a természetes személy, aki

- a Közösség egyetlen tagállamának sem állampolgára, és nem jogosult a Közösség egyetlen tagállamában sem állandó tartózkodásra, továbbá az, aki
- a Közösség valamely tagállamának állampolgára ugyan, de a lakóhelye a Közösség területén kívül van.

A természetes személy lakóhelyének meghatározása során az Áfa tv. és a Héa-vhr. vonatkozó rendelkezéseit⁶ is figyelembe kell venni.

¹ Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.).

² A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelv (a továbbiakban: Héa-irányelv) 147. cikk.

³ Az Áfa tv. 99. §-a a 98. § (1) bekezdése szerinti adómentesség alkalmazhatóságához kapcsolódóan állapít meg többletfeltételeket.

⁴ Áfa tv. 4. § (2) bekezdés, 98. § (1) bekezdés b) pont, 99. §.

⁵ Áfa tv. 259. § 10. pont.

⁶ Áfa tv. 259. § 11. pont és a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelv végrehajtási intézkedéseinek megállapításáról szóló 282/2011/EU végrehajtási rendelet (a továbbiakban: Héa-vhr.).

Az Áfa tv. alapján **lakóhely az a tartós otthagásra szolgáló hely, amellyel a természetes személy személyes és gazdasági kapcsolatai a legszorosabbak** – létérdekek központja –, kivéve, ha az Európai Unió kötelező jogi aktusa ettől eltérően rendelkezik.

A HÉA-vhr. 12-13. cikkei a lakóhelyre, valamint a szokásos tartózkodási helyre vonatkozóan az alábbi szabályokat fogalmazzák meg:

„12. cikk

A 2006/112/EK irányelv alkalmazásában természetes személy – függetlenül attól, hogy adóalany-e vagy sem – lakóhelye az a lakcím, amelyet bejegyeztek a népszámlálásba vagy hasonló nyilvántartásba, vagy az említett személy által a hatáskörrel rendelkező adóhatóságnak megadott lakcím, kivéve, ha bizonyított, hogy ez a lakcím nem felel meg a valóságnak.

13. cikk

Valamely természetes személy – függetlenül attól, hogy adóalany-e vagy sem – a 2006/112/EK irányelvben említett szokásos tartózkodási helye az a hely, ahol a természetes személy személyes vagy szakmai kötődései miatt rendszerint tartózkodik.

Amennyiben a szakmai kötődések más országhoz kapcsolódnak, mint a személyes kötődések, vagy amennyiben nincsenek szakmai kötődések, akkor a szokásos tartózkodási helyet azok a személyes kötődések határozzák meg, amelyek szoros kapcsolatra utalnak az adott személy és azon hely között, ahol él.”

2. Milyen feltételeket kell a vásárláshoz kapcsolódóan teljesíteni?

- A **termékértékesítés** adót is tartalmazó **ellenértékének meg kell haladnia a 175 eurónak** megfelelő pénzüsszeget.⁷ Nem kell minden egyes termék árának ezt az összeget meghaladnia, elegendő, ha ugyanazon számlán a vásárolt termékek ellenértéke együttesen haladja meg a 175 eurót. Az euróban meghatározott értékhatár forintösszegének számításakor 2023-ban a Magyar Nemzeti Bank (MNB) által közzétett⁸, 2022 októberének első munkanapján, azaz 2022. október 3-án érvényes, hivatalos forint/euró devizaárfolyamot kell alkalmazni. Az átváltás eredményeként kapott összeg 1000 forintra kerekítendő.⁹ Ennek megfelelően 2023-ban a forintban meghatározott értékhatár 74 000 forint. (Árfolyam: 422,51 forint/euró).
- A **külföldi utasnak** az érvényes úti okmányával vagy személye azonosítására szolgáló egyéb, Magyarország által elismert, érvényes közokirattal – a továbbiakban együtt: **úti okmánnyal** – **igazolnia kell a jogállását**.¹⁰

⁷ Áfa tv. 99. § (1) bekezdés a) pont.

⁸ Árfolyamok a Magyar Nemzeti Bank (MNB) honlapján: <https://www.mnb.hu/arfolyam-lekerdezes>

⁹ Áfa tv. 256. § (1)-(2) bekezdés.

¹⁰ Áfa tv. 99. § (1) bekezdés b) pont és 99. § (2) bekezdés.

- A vásárláskor a külföldi utasnak **számlát kell kérnie**. A számla, illetve egyszerűsített adattartalmú számla és az adó-visszaigénylő lap külföldi utas azonosítására szolgáló adatai nem térhetnek el a külföldi utas úti okmányában szereplő adatoktól.¹¹
- Vásárláskor a termék értékesítője a külföldi utasnak a termékértékesítő felé jelzett, adómentesség érvényesítésére irányuló szándékát figyelembe véve adó-visszaigénylő lapot állít ki, melynek első két példányát a külföldi utasnak adja át, a harmadik példány az értékesítőnél marad.¹²

2021. június 10-én hatályba lépett módosítás értelmében az a tény, hogy a terméket a Közösség területéről kivitték, már nem csak az adó-visszatérítési nyomtatvány záradékolásával és lebélyegzetésével igazolható, hanem a vásárlást igazoló számla digitális bélyegzővel történő hitelesítésével (a továbbiakban: elektronikus igazolás) is. Ha a kiléptető hatóság elektronikus igazolással igazolja a termék Közösség területéről történő kiléptetését, akkor az adómentesség érvényesítéséhez a külföldi utasnak (vagy meghatalmazottjának) az elektronikus igazolást kell a termékértékesítő részére rendelkezésre bocsátania.¹³

3. Mit kell tudni az adó-visszaigénylő lapról?

Az adó-visszaigénylő lapon a következőknek kell szerepelnie:¹⁴

- A termékértékesítést teljesítő adóalany neve, címe, adószáma;
- a külföldi utas – vevő – neve, címe, úti okmányának száma;
- a termékértékesítés teljesítését tanúsító számla sorszáma;
- a termékértékesítés – adóval együtt számított – (össz)ellenértéke;
- a terméket a Közösség területéről kiléptető hatóság záradékának és bélyegzőjének helye annak igazolására, hogy a termék a Közösség területét elhagyta.

Az adó-visszaigénylő lap rovatait legalább magyar, angol, német, francia és orosz nyelveken kell feltüntetni, és azokat magyar, angol, német vagy francia nyelven kell kitölteni.¹⁵ **Az adó-visszaigénylő lapot a termék értékesítője tölti ki** a vásárlást igazoló számla, egyszerűsített adattartalmú számla adatainak figyelembevételével. Egy adó-visszaigénylő lap csak egy számla adatait tartalmazhatja.¹⁶

Adó-visszaigénylő lapként **a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) által rendszeresített, valamint jóváhagyott nyomtatvány alkalmazható.** „A külföldi utas adó-

¹¹ Áfa tv. 99. § (2) bekezdés.

¹² Áfa tv. 99. § (2) bekezdés.

¹³ Áfa tv. 99. § (1a) bekezdés b) pont, (6) bekezdés b) pont

¹⁴ Áfa tv. 99. § (10) bekezdés.

¹⁵ Áfa tv. 99. § (11) bekezdés.

¹⁶ Áfa tv. 99. § (2) bekezdés.

visszaigénylő lapja” elnevezésű, a NAV által rendszeresített nyomtatvány, azaz az adó-visszaigénylő lap és kitöltési útmutatója a nagyobb postahivatalokban, illetve megrendelésre bármely postahivatalban beszerezhető. Ha a termék értékesítője a NAV által rendszeresített nyomtatványtól eltérő adó-visszaigénylő lapot kívánja alkalmazni, azt akkor teheti meg, ha az általa alkalmazni kívánt nyomtatványt a NAV¹⁷ előzetesen jóváhagyta. A termékértékesítő által rendszeresített és a NAV által jóváhagyott adó-visszaigénylő lapnak a termékértékesítőnél kell rendelkezésre állnia.

4. Meddig és hogyan kell a terméket a Közösség területéről kivinni?

A termékértékesítés csak akkor lehet az Áfa tv. alapján adómentes, ha a külföldi utas a Magyarországon vásárolt terméket a vásárlástól számított 90 napon belül a Közösség területéről a személyi vagy útipoggyászában **kiviszi, a számla**, illetve egyszerűsített adattartalmú számla **eredeti példányát egyidejűleg bemutatja a vámhatóságnak**, és a termék kiléptetését az a vámhatóság, amelynek az illetékességi területén a külföldi utas a Közösség vámterületét elhagyja, az adó-visszaigénylő lap záradékolásával és lebélyegzésével vagy a számla digitális bélyegzővel történő hitelesítésével igazolja.¹⁸ A vámhatóság az adó-visszaigénylő lapot csak akkor záradékolhatja, ha a terméket egy Európai Unió kívüli országba szállítják ki. A termék kiléptetését az adó-visszaigénylő lapon utólagosan nem lehet igazolni. Egy vámeljárásban több adó-visszaigénylő lap záradékolására is sor kerülhet. Ha a vámhatóság a termék kiléptetését az adó-visszaigénylő lap záradékolásával és lebélyegzésével igazolja, az adó-visszaigénylő lap záradékolt és lebélyegzett második példányát a külföldi utastól bevonja.¹⁹

Az Áfa tv. a termékkel kapcsolatban az adómentesség további feltételeként rögzíti, hogy a 90 napos határidőn belül az értékesített terméket rendeltetésszerűen ne használják, egyéb módon ne hasznosítsák, ide nem értve a kipróbálást és a próbagyártást.²⁰

5. Milyen további feltételei vannak az adómentességnek?

A termékértékesítés az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén is csak akkor lehet az Áfa tv. alapján adómentes, ha a **termék értékesítőjénél rendelkezésre áll az adó-visszaigénylő lapnak** a termék határidőn belüli kivitelét igazoló, vámhatóság által záradékolt és lebélyegzett **első példánya**. Az adó visszatérítéséhez a külföldi utasnak vagy meghatalmazottjának a számla, vagy egyszerűsített adattartalmú számla saját példányát is vissza kell juttatnia a termékértékesítőhöz²¹. Elektronikus igazolás alkalmazása esetén a külföldi utas vagy meghatalmazottja a termékértékesítő rendelkezésére bocsátja az elektronikus igazolást.²²

¹⁷ Az alkalmazni kívánt nyomtatvány jóváhagyása a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítása Különös Hatásköri Ügyek Főosztályának hatáskörébe tartozik.

¹⁸ Áfa tv. 99. § (1) bekezdés c) pont, 99. § (1a) bekezdés, Áfa tv. 98. § (2) bekezdés a) pont.

¹⁹ Áfa tv. 99. § (3) bekezdés.

²⁰ Áfa tv. 98. § (2) bekezdés b) pont.

²¹ Áfa tv. 99. § (6) bekezdés a) pont.

²² Áfa tv. 99. § (6) bekezdés b) pont.

6. Mit kell tudni a személyi és útipoggyásról?

Az Áfa tv., a Héa-irányelv és a Héa-vhr. sem tartalmazza a személyi, illetve útipoggyász meghatározását, így e fogalom értelmezésekor annak hétköznapi jelentéstartalmát kell figyelembe venni. A **poggyász** részének **az a termék** tekinthető, **amelyet eseti jelleggel szállítanak ki, és amelynek jellege, mennyisége magán-, személyes vagy családi használatot takar, illetve ajándékozási célt szolgál.** Fontos az is, hogy a beszerzés alkalmi, eseti jellegű legyen, és ne kereskedelmi céllal történjen.

A külföldi utas részére történő termékértékesítés adómentességét biztosító szabályozás célját tekintve a Közösségen kívülre irányuló utasforgalom során kivitt termékek adó alóli mentesítését szolgálja, és nem általában a Közösség területén kívülre irányuló termékkivitel áfamentességét. Magyarországon az exportforgalomban a külföldi utas által kivihető árukra sem mennyiségi korlátozás, sem értékbeli felső korlát nincs, a termék jellege, az ügy összes körülménye – például a beszerzés rendszeressége, sorozatos jellege – alapján, valamint a személyi vagy útipoggyász köznapiság értelmezése alapján azonban bizonyos esetek kizárhatók az Áfa tv. szerinti mentességi körből.

Így nem lehet az Áfa tv. 99. §-a alapján adómentességet érvényesíteni például olyan esetben, amikor egyébként a külföldi utas státuszának megfelelő személy személygépkocsit visz ki Magyarországról a Közösség területén kívülre, figyelemmel arra, hogy a személyi, illetve útipoggyász körébe annak hétköznapi jelentéstartalmát és az adómentességre vonatkozó szabályozás célját alapul véve a személygépkocsi nem tartozik bele.

Fontos kiemelni: az, hogy az utasforgalom során történő termékkivitel körében nem minden esetben alkalmazható az Áfa tv. 98. § (1) bekezdés b) pontja és 99. §-a szerinti adómentesség, nem jelenti azt, hogy a 98. § (1) bekezdés a) pontja szerinti – azaz a klasszikus értelemben vett termékexportra vonatkozó – adómentesség ne lenne alkalmazható. Ez abban az esetben is igaz, ha a vevő olyan nem adóalany természetes személy, aki nem rendelkezik adószámmal, tekintve, hogy a Közösség területén kívülre történő értékesítés adómentességének nem feltétele, hogy a vevő adószámmal rendelkezzen. Ez azonban a célországban – azaz azon országban, ahova a terméket viszik – az esetek egy meghatározó részében azt eredményezheti, hogy a vevőnek a célországban az adott termékre megállapított importadókat vagy más közterhet kell fizetnie. Tehát **a belföldi adóalany által teljesített termékértékesítés mentes az áfa alól, de a vevőt a célország szabályaitól függően adófizetési vagy más közteherfizetési kötelezettség terhelheti.**

Nem alkalmazható az Áfa tv. szerinti adómentesség²³ – így a külföldi utas részére történő értékesítés sem adómentes – abban az esetben, ha a beszerző kirándulóját, turista-repülőgép vagy magánhasználatra szolgáló közlekedési eszköz felszerelését, tartozékát, valamint az üzemeltetéshez, ellátáshoz szükséges terméket maga fuvarozza el.²⁴ Ezen rendelkezés értelmében például a magánhasználatra szolgáló személygépkocsihoz vásárolt gumibroncsok, egyéb felszerelések, tartozékok értékesítésére sem vonatkozik az adómentesség.

²³ Áfa tv. 98. § (1) bekezdés.

²⁴ Áfa tv. 98. § (4) bekezdés.

A HÉA-irányelvben meghatározott²⁵, magáncélú közlekedési eszközök magukban foglalják a nem természetes személyek, például a HÉA-irányelv 13. cikke értelmében vett közjogi szervezetek, illetve az egyesületek által nem gazdasági tevékenységre használt közlekedési eszközöket.²⁶

7. Hogyan érvényesíthető az adómentesség?²⁷

- Az adómentesség főszabályként közvetve érvényesül, vagyis **az áthárított adót a külföldi utasnak utólagosan térítik vissza**. A külföldi utas a termékértékesítéshez kapcsolódóan megfizetett adó visszatéríttetését utólag, a termék kivitele után, az adó-visszatérítéshez szükséges – az adómentesség alkalmazásának jogszerűségét alátámasztó – bizonylatok rendelkezésre bocsátásával kéri a termék értékesítőjétől. Elektronikus igazolás alkalmazása esetén az elektronikus igazolásnak a termékértékesítő rendelkezésére kell állnia.

A termékértékesítő a külföldi utasnak teljesített termékértékesítés során áthárított adót a termékértékesítés teljesítési időpontját is magába foglaló adómegállapítási időszak bevallásában fizetendő adóként szerepelteti. A termékértékesítő a külföldi utasnak visszatérített adóval legkorábban abban az adómegállapítási időszakban – illetve ezen adómegállapítási időszakra benyújtott bevallásában – csökkentheti az adókötelezettségét, amely adómegállapítási időszakban az adót a külföldi utasnak visszatérítette.²⁸

- Az előzőektől eltérően **a termék értékesítője** – saját kockázatára – **dönthet úgy is, hogy a termékét adómentesen értékesíti a külföldi utasnak**, vagyis a termékértékesítésről kibocsátott számlájában eleve nem hárít át adót a külföldi utasra. **A külföldi utasnak ilyenkor is a termékértékesítő rendelkezésére kell bocsátania az adó-visszaigénylő lapnak a terméket a Közösség területéről kiléptető hatóság által záradékolt és lebélyegzett első példányát, vagy – elektronikus igazolás alkalmazása esetén – a termékértékesítő rendelkezésére kell bocsátania az elektronikus igazolást.** Ha a termékértékesítő az Áfa tv. 99. §-a szerinti adómentesség alkalmazásának jogszerűségét nem tudja alátámasztani – és a kérdéses ügylet az Áfa tv. egyéb előírásai alapján sem adómentes – a termékértékesítőnek célszerű a termékértékesítés teljesítési időpontját is magába foglaló adómegállapítási időszakra vonatkozó önellenőrzéssel a termékértékesítést terhelő adót bevallania és megfizetnie. A vámhatóság által záradékolt és lebélyegzett adó-visszaigénylő lap hiányában, illetve 90 napon túli kivitel esetén a termékértékesítő az ügyletre az Áfa tv. 99. §-a alapján adómentességet nem alkalmazhat.

²⁵ HÉA-irányelv 146. cikk (1) bekezdés b) pont (e rendelkezésén alapul az Áfa tv. 98. § (1) bekezdés b) pontja, valamint a 98. § (4) bekezdése).

²⁶ HÉA-vhr. 47. cikk.

²⁷ Áfa tv. 99. § (4) bekezdés.

²⁸ Áfa tv. 99. § (9) bekezdés.

8. Hogyan történik az adómentesség érvényesítése adó-visszatérítéssel?

A külföldi utas az áfa visszatérítését attól az adóalanytól kérheti, akitől/amelytől a terméket vásárolta. Az áfa visszatérítéséhez a termékértékesítő rendelkezésére kell bocsátania az illetékes vámhatóság által záradékolt és lebélyegzett adó-visszaigénylő lap első példányát, valamint a kereskedő által kibocsátott számlát, vagy – elektronikus igazolás alkalmazása esetén – a termékértékesítő rendelkezésére kell bocsátani az elektronikus igazolást.²⁹

Az áfa visszatérítését a külföldi utas helyett, a külföldi utas nevében és képviselőjében olyan személy kérheti, akinek erre a külföldi utas írásbeli meghatalmazást ad. A külföldi utas nevében és képviselőjében eljáró személynek a termékértékesítő rendelkezésére kell bocsátania az írásbeli meghatalmazását.³⁰

Az adó-visszatérítés a külföldi utast főszabály szerint forintban illeti meg, a visszatérített adót **készpénzben** kell kifizetni. A külföldi utas és a termékértékesítő ugyanakkor **ettől eltérő pénznemben és fizetési módban is megállapodhat.**³¹

Adó-visszaigénylő lap alkalmazása esetén a termékértékesítőnek az adó visszatérítésével egyidejűleg **biztosítania kell, hogy a számla, egyszerűsített adattartalmú számla ismételt adó-visszatérítésre ne legyen alkalmas,** mégpedig úgy, hogy **azon szerepelteti az „áfa elszámolva” jelölést.**³² Mielőtt a számlát, egyszerűsített adattartalmú számlát a külföldi utasnak visszaszolgáltatnák, az ismételt adó-visszatérítésre alkalmatlanná tett bizonylatról a termékértékesítőnek fotómásolatot kell készítenie, amelyet a nyilvántartásában kell megőriznie.

Az utasforgalomra vonatkozó vám- és egyéb szabályok a NAV honlapján (<https://www.nav.gov.hu>), a Kiadványok menüpontban található Utastájékoztatóban olvashatók.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

²⁹ Áfa tv. 99. § (6) bekezdés.

³⁰ Áfa tv. 99. § (5) bekezdés b) pont.

³¹ Áfa tv. 99. § (7) bekezdés.

³² Áfa tv. 99. § (8) bekezdés.